

Van emigratie tot broederstrijd

De regen die deze zomer met bakken uit de hemel blijft vallen, doet iedereen verlangen naar zonniger oorden. Zeker als je op een theaterfestival als Over het IJ rondloopt, waar veel voorstellingen in de openlucht worden gespeeld.

Esther Kleuver

Sommige mensen pakken ook daadwerkelijk hun biezen om elders een nieuw, en hopelijk beter, bestaan op te bouwen. Begin vorige eeuw kwam er een migratiestroom op gang vanuit Amsterdam richting het 'beloofde land' Amerika. Hoe die mensen dat destijds moeten hebben ervaren, probeert Orkater het festivalpubliek mee te geven in de locatievoorstelling *The Promised Land*.

Vanaf de NDSM-werf in Amsterdam Noord voert een speciale pont het publiek het water over. De toeschouwer is ineens zelf een emigrant die formulieren moet invullen en aan bepaalde eisen moet voldoen. Men komt aan in een grote loods die niet alleen is omgetoverd tot de aankomsthal van Ellis Island, maar ook de armoedige buurten moet verbeelden waar de emigranten uiteindelijk hutje mutje samenhoften.

Kofferband

Exclusief voor Over het IJ gingen Ria Marks en Titus Tiel Groenestege aan de slag met een internationale groep acteurs in de inmiddels voor hen zo kenmerkende beeld- en bewegingstaal. Met de sfeervolle muzikale begeleiding van de Kofferband, laat een aaneenrijging van scènes de verschillende kanten van het emigreren zien; de eenzaamheid, de taalproblemen, de heimwee, maar ook de hoop en de kansen.

Dat levert absoluut een aantal prachtige beelden en ontroerend momenten op, zoals wanneer duidelijk wordt dat een moeder slechts een deel van haar kinderen mee kan nemen naar het 'beloofde land' of

tijdens het voorlezen van een persoonlijke brief aan het thuisfront, maar in z'n geheel werkt het toch niet helemaal. Daarvoor blijven de gespeelde scènes teveel in algemeenheden

hangen en is de opzet te groots. Het publiek wordt steeds van de ene hoek van de hal naar de andere geïnstrueerd en tijdens die logge verplaatsing gaat het spel verder en wordt het zicht je regelmatig belemmerd door allerlei medetoeschouwers. En dat creëert helaas een onvermijdelijke afstand.

Een stuk intiemer is de nieuwste voorstelling *Broer* van theatermaker Ilay den Boer. Hij weet als geen ander hoe het is om je verscheurd te voelen tussen twee landen en nationaliteiten. Met een Joodse moeder en een Nederlandse vader vertrok de in Israël geboren Ilay op 3-jarige leeftijd naar Nederland. In zijn zesdelige theaterserie *Het Beloofde Feest* onderzoekt hij zijn identiteit. In het vijfde deel probeert hij zijn jongere broertje

Anan (die ook meespeelt) na een conflict te overtuigen van het belang van die geëngageerde persoonlijke zoektocht.

Op het industriële NDSM-terrein heeft hij een watertje bij een sluis opgezocht waar hij 'speciaal voor Anan een stukje Biesbosch uit hun jeugd' heeft nagebouwd. Met een zeer losse speelstijl (alsof hij zijn pleidooi ter plekke staat te verzinnen) en een onophoudelijke woordenstroom probeert Ilay zijn broertje te overtuigen van zijn gelijk. Maar hoe harder Ilay begint te roepen, hoe meer Anan zich hult in stilzwijgen. Hij uit zich liever met zijn muziek en hij begrijpt niets van het fanatisme van

zijn broer. Toch blijkt hun band uiteindelijk sterker dan ze in eerste instantie dachten.

Broer is een innemend, persoonlijk document geworden dat op humoristische wijze de gecompliceerde broederband ontrafelt tegen de achtergrond van de Gaza oorlog. De enige keerzijde is dat het wel heel erg het verhaal van deze twee broers is. Het was nog interessanter geweest als Ilay den Boer het iets universeeler had weten te maken en het daarmee boven het persoonlijke had uitgetild.

Over het IJ Festival is nog t/m zondag 15 juli te bezoeken (www.overhetij.nl). 'The Promised Land' is nog t/m zondag te zien. 'Broer' van Tg Ilay is deze zomer ook nog op andere festivals te zien. Speellijst: www.tgilay.nl

Over het IJ Festival

Verhalen op en rond de NDSM-werf

'The Promised Land':

★★★★☆

'Broer': ★★★★★

De Telegraaf
13-07-2012

